

**ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Egészségfejlesztési és Sporttudományi Intézet**

**ÚTMUTATÓ
A SZAKDOLGOZAT, ILLETVE A DIPLOMAMUNKA
ELKÉSZÍTÉSÉHEZ**

**a Rekreáció és életmód BSc (2021-től), Sportszervezés BSc (2021-
től), Sport- és rekreációs szervezés BSc (2017-től), Edző BSc,
illetve a Sportmenedzser MSc szakon**

(az intézet tantárgyaihoz készített beadandó dolgozatok
hivatkozásaihoz is használandó)

6., átdolgozott változat.

** Az osztatlan Testnevelő tanárszakra vonatkozó általános előírások a Tanárképző Központ weboldalán érhetők el. A hivatkozások tekintetében ez az útmutató az előírás.*

Érvényes a 2025/2026-os tanév első félévétől.

Tartalomjegyzék

Bevezetés	3
I. A szakdolgozattal kapcsolatos fontos dátumok	3
II. A témaválasztással és az írással kapcsolatos alap tudnivalók.....	4
III. A szakdolgozatok visszautasítási kritériumai	5
1. A szakdolgozat témája eltér a témabejelentéskor megadott témától	5
2. A szakdolgozat terjedelme nem éri el az ELTE PPK kari követelményrendszerben megadott minimum terjedelmet.....	6
3. Plágium esetében	6
4. A szakdolgozat felépítése nem követi az ELTE PPK kari követelményrendszerében meghatározott tartalmi egységeket	7
5. A szövegközi hivatkozások és az irodalomjegyzék nincs összhangban	7
6. A hallgató a minimumnál kevesebb forrást használt fel	7
7. Kutatásetikai engedély vagy szakértői interjú hiánya	7
IV. A szakdolgozat formai követelményei	9
V. A plágium típusai	10
1. Más által írt teljes dolgozat beadása saját munkaként	10
2. Más szövegének a hivatkozás nélkül való átvétele	11
3. Hivatkozási anomália	11
4. Több forrásból összeollózott szövegrészekből álló dolgozat	12
5. Szó szerinti idézetek mértéktelen használata.....	12
6. Nem létező forrás.....	12
VI. A mesterséges intelligenciáról (MI).....	12
1. melléklet: A szakdolgozat típusai.....	13
1. Módszertani vagy projekt jellegű dolgozat	13
2. Empirikus dolgozat.....	13
2. melléklet: A szakdolgozatok kötelező szerkezeti elemei	15
3. melléklet: A szakdolgozatok hivatkozási rendje	17
Bevezetés	17
1. A szövegközi hivatkozások rendje.....	17
1.1. Alapvető tudnivalók a szövegközi hivatkozásokról	17
1.2. A szövegközi hivatkozások formátuma, szerzői nevek és évszám feltüntetése	19
1.3. Szó szerinti idézet.....	20
1.4. Közvetett hivatkozások	21
1.5. Konferenciaelőadás	21
1.6. Jogsabályok.....	21
1.7. Műsorok, előadások, közzétett interjúk.....	21

1.8. Pályázati anyagok, számviteli/gazdasági dokumentumok, szervezetek/vállalkozások belső anyagai	22
1.9. Internetes források	22
1.10. Személyes közlés	23
1.11. Interjúk.....	24
2. Az irodalomjegyzék.....	24
2.1. Alapvető tudnivalók az irodalomjegyzékről.....	24
2.2. Internetes források	25
2.3. Folyóiratban megjelent cikkek	26
2.4. Könyvfejezet, tanulmány egy tanulmánykötetben	27
2.5. Teljes könyv.....	28
2.6. Disszertációk, szakdolgozatok, TDK-dolgozatok	28
2.7. Konferenciaelőadás	29

Bevezetés

A szakdolgozatok, illetve diplomamunkák¹ elkészítése során minden szak esetében mérvadó a PPK kari követelményrendszere. A következő útmutató az ESI-hez benyújtásra kerülő szakdolgozatok, diplomamunkák és beadandó dolgozatok elkészítéséhez kíván segítséget és támpontokat nyújtani, valamint a szakdolgozattal kapcsolatos követelményeket rögzíti. Az ebben a dokumentumban írottak **nem csupán ajánlások**; ezeket a formai és tartalmi előírásokat **követni szükséges** a szakdolgozatokban. Nem célja ennek a dokumentumnak teljes körű tájékoztatást nyújtani a szakdolgozatokkal kapcsolatban; a további információkat megtalálják a kari és az intézeti honlapokon.

I. A szakdolgozattal kapcsolatos fontos dátumok

A következőkben azokat a határidőket látják, amelyeket a szakdolgozat/diplomamunka elkészítése során kötelező figyelembe venni. Az első dátum mindig a tavaszi/nyári záróvizsgára érvényes, az őszi/téli záróvizsga esetében érvényes dátumokat pedig zárójelben találják.

- **csak a Sportmenedzser MSc hallgatók részére:**
 - *témavédés az Intézetben:* a témabejelentés előtt, a záróvizsga tervezett félévét megelőző félévben a szemeszter 2. és 5. hete között az ESI által meghatározott időpontban és bizottság előtt.
 - *témabejelentés határideje a Neptunban:* a szakdolgozat beadása előtti félévben: október 15. a tavaszi/nyári záróvizsgához; május 15. az őszi/téli záróvizsgához;
 - *A diplomamunka feltöltésének határideje:* április 20. (november 20.)
- **minden további sportszakos hallgató részére (kivéve Testnevelő tanár):**
 - A szakdolgozati *témabejelentés határideje a Neptunban:* javasolt a szakdolgozat leadása előtt két félévvel (de legkésőbb a szakdolgozat leadása előtti félévben): a nyári záróvizsgához javasolt május 15-ig (16:00), de legkésőbb október 15-ig; téli záróvizsgához javasolt október 15-ig (16:00), de legkésőbb május 15-ig.
 - A szakdolgozat *feltöltésének határideje:* április 20. 16:00 (november 20. 16:00)

A témabejelentés és a szakdolgozat benyújtás határidejét a kari követelményrendszer rögzíti.

Az ESI-hez benyújtott szakdolgozatokra érvényes még egy határidő: a hallgatók a szakdolgozat végleges változatát **március 31-ig (október 31-ig)** küldjék el témavezetőiknek. Ennek a határidőnek a célja a szakdolgozatok színvonalának emelése azáltal, hogy időt biztosít a konzulens és a hallgató számára is a kizárási kritériumok ellenőrzésére, a plágiumkereső szoftverben történő ellenőrzésre és a feltétlenül szükséges javítások elvégzésére.

A **téma- illetve témavezető változtatást**, illetve **új téma bejelentését** a tervezett záróvizsgához kapcsolódó szakdolgozati leadási határidő előtti félévben **november 15-ig** (nyári záróvizsga) / **június 15-ig** (téli záróvizsga) támogatjuk. A módosítást a Tanulmányi Hivatal felületén leírt eljárás szerint be kell jelenteni eddig a határidőig.

Sportmenedzser MSc-szakon a témavédés után csak a következő félévi témavédéskor lehetséges a témamódosítás, így a dolgozat benyújtása is egy félévvel később lehetséges.

¹ Alapképzésen szakdolgozatnak, mesterképzésen diplomamunkának hívjuk az egyetemi tanulmányok végén készítendő dolgozatot. A továbbiakban az egyszerűség kedvéért többnyire a szakdolgozat kifejezést használjuk.

II. A témaválasztással és az írással kapcsolatos alap tudnivalók

A szakdolgozati témaválasztás, illetve a konzulens kiválasztása kiemelt jelentőségű, hiszen a hallgató több hónapon keresztül fog dolgozni egy adott témán egy adott témavezetővel. Ha a hallgató egy adott oktatóval szeretne dolgozni, akkor érdemes megnézni az Intézet honlapján az oktató által kínált témalehetőségeket, és azok közül választani. Ha inkább a témából indul ki, akkor egyrészt fontos, hogy olyan oktatót keressen témavezetőnek, aki ért a témához, így érdemi segítséget tud adni, másrészt pedig az is, hogy a **téma illeszkedjen a szak speciális jellegéhez, illetve a szak szakmai kompetenciájához.** (A szakok képzési és kimeneti követelményeit, mely tartalmazza a szakok képzési céljait, a megszerezhető kompetenciák körét közzé tettük az ELTE PPK ESI honlapon (<https://esi.ppk.elte.hu/>). Az aktuális szak nevére kattintva a szakdolgozati témalehetőségek kiválasztása után az első bekezdésben található, külön letölthető PDF-fájlban.) Előfordul, hogy egy-egy érdekes téma esetében az utóbbi mérlegelésére nem kerül sor, a hallgató olyan témát választ, ami meghaladja a szak által biztosított tudást és kompetenciát, ezért a szakdolgozat nem lesz megfelelő színvonalú.

Az oktatók (konzulens tanárok) eldönthetik, hogy vállalják-e a témát, amivel megkereste őket a hallgató, tehát az Intézet nem köteles bármilyen témához témavezetőt biztosítani. Egy konzulensnél lehetőleg ne haladj meg az 5-6 főt a konzultált hallgatók száma.

A témaválasztáskor a **szakdolgozat típusát** is át kell gondolni. Sportmenedzser mesterképzésen empirikus, ill. **módszertani vagy projekt jellegű** dolgozat közül választhatnak a hallgatók, a többi sportszakos képzésen (kivéve testnevelő tanár szak) módszertani vagy projektjellegű, vagy empirikus dolgozat írására van lehetőség. Az **1. melléklet** tartalmazza a típusok leírását és rövid magyarázatot mindegyik típushoz. Más-más készségek szükségesek az egyes típusok megvalósításához, más a szerkezetük. Egyes szakdolgozattípusoknál kutatás-etikai engedély beszerzése kötelező, és ezt a témabejelentő lapon jelölni kell, a felkért konzulenssel egyeztetve. A szakdolgozat választott típusát erősen javasolt feltüntetni a dolgozat bevezetésében megszövegezve, és utána az erre a típusra vonatkozó előírások alapján (a vonatkozó fejezetcímekkel) megírni a dolgozatot. Az egyik visszautasítási kritérium a típusnak nem megfelelő fejezetcímek alkalmazása.

A hallgató köteles folyamatosan tartani a kapcsolatot a témavezetővel; a témavezető megkeresése a hallgató felelőssége. A témavezető a konzultációra lehetőséget biztosít, és a megvalósult konzultációkról konzultációs lapot vezet. A konzultáció gyakoriságát és formáját a témavezető dönti el, igazodva a kari előírásokhoz. Ha a hallgató nem jelenik meg konzultációkon, a témavezetőnek joga van a hozzájárulást megtagadni a dolgozat beadásától.

III. A szakdolgozatok visszautasítási kritériumai

A szakdolgozatírás során végig legyen figyelemmel a következőkre! A konzulensnek való elküldés és a végső feltöltés előtt győződjön meg arról, hogy a szakdolgozata/diplomamunkája megfelel a következő kritériumoknak. Ezen esetekben kerül a szakdolgozat/diplomamunka visszautasításra, annak tartalmának vizsgálata és mindenfajta mérlegelés nélkül:

1. A szakdolgozat/diplomamunka témája eltér a témabejelentéskor megadott témától.
2. A terjedelem nem éri el a kari követelményrendszerben megadott minimum terjedelmet.
3. Plágium esetében.
4. A felépítés nem követi a kari követelményrendszerében meghatározott tartalmi egységeket.
5. A szövegek közötti hivatkozások és az irodalomjegyzék nincs összhangban.
6. A szakdolgozat/diplomamunka elkészítéséhez a hallgató a vonatkozó kari követelményrendszerben leírtnál kevesebb forrást használt fel.
7. Kutatásetikai engedély vagy szakértői engedély hiánya.

A témavezetőnek nem feladata a formai követelmények, különösen a hivatkozások helyességének a tételes ellenőrzése.

A fenti kritériumok közül a témavezető a kutatásetikai engedély, valamint a szakértő interjú nyilatkozatának kitöltéséért és beszerzéséért (7. pont) felelős. Kutatásetikai engedélyt kizárólag PhD-fokozattal rendelkező konzulens, vagy a fokozattal nem rendelkező konzulens által megkért fokozatos oktató nyújthat be a Kutatásetikai bizottsághoz. Egyes esetekben a szakértői nyilatkozat elegendő (ld. szakértői interjú a 8. oldalon).

A többi esetben a hallgató felelőssége az útmutató előírásainak követése.

A visszautasítási kritériumok részletes magyarázata olvasható az alábbiakban.

1. A szakdolgozat témája eltér a témabejelentéskor megadott témától

A szakdolgozati témabejelentő űrlapon (a Neptunban) meg kell adni a szakdolgozat témáját (munkacímét). Itt célszerű a szakdolgozat tág témáját megadni, így a téma pontosítása, szűkítése – ami egyébként a munkafolyamat természetes velejárója – nem számít a téma megváltoztatásának. A szakdolgozat végleges címét a záróvizsgára jelentkezési űrlapon szükséges megadni (március 20. / október 20. határidőre).

Ha a hallgató úgy dönt, hogy egészen más témából szeretne szakdolgozatot készíteni, mint amit leadott a témabejelentő lapon, a változtatásra van lehetősége, azonban a HKR szerint a téma megváltoztatását a Tanulmányi Hivatalban (a továbbiakban: TH) be kell jelenteni a jelen útmutató I. pontja szerint.

Amennyiben erre a bejelentésre nem kerül sor, és a hallgató mégis az eredetileg megadott témától eltérő témában írja és tölti fel a Neptunba a szakdolgozatát, a szakdolgozat/diplomamunka visszautasításra kerül.

2. A szakdolgozat terjedelme nem éri el az ELTE PPK kari követelményrendszerben megadott minimum terjedelmet

- **Sportmenedzser MSc szakon:**

- A **Tanulmány** minimális terjedelme 35.000, maximum 50.000 karakter szóközökkel. Az **Elemzés** a minimálisan 5, max. 15 dia terjedelmű prezentációhoz kapcsolódó max. 5.000 karakter (kb. 2 oldal) terjedelmű, az Intézet által meghatározott struktúra szerint elkészített írásos összefoglaló. További részletek külön fájlban elérhetők a honlapon.
- Mindkét rész feltöltendő határidőre a Neptun erre kijelölt felületére, két külön fájlban (Winzipben tömörítve).

- **minden további sportszakos hallgató részére (kivéve testnevelő tanár):** A szakdolgozat minimális terjedelme 65.000 karakter szóközökkel, max. 135.000 karakter szóközökkel.

Minden szakra érvényes előírás, hogy a terjedelemben a tartalomjegyzék és a szakdolgozat/diplomamunka főszövege számít bele; nem számít bele a címlap, az eredetiségnyilatkozat, a konzultációs igazolás, az irodalomjegyzék és a mellékletek.

A szakdolgozat/diplomamunka terjedelmébe beleszámító részeket kék alapon láthatják a szakdolgozatok kötelező szerkezeti elemeit tartalmazó táblázatban (ld. 2. melléklet).

3. Plágium esetében

Ha a dolgozatban hivatkozás megjelölése nélküli tartalmi átvétel vagy hivatkozás és idézőjel nélküli szó szerinti idézet található, vagy a szakdolgozat szerzője más publikált gondolatait sajátjaként tünteti fel, akkor plágiumot követ el. A plágium további típusai: az V. fejezetben.

Két részből áll a plágium megelőzése és vizsgálata:

1) A **plágium megelőzése** érdekében a dolgozat megírása során e dokumentum V. fejezetét fontos figyelembe venni. Fontos, hogy a forráskezelés, a hivatkozások és az irodalomjegyzék elkészítése korrekten, az ebben az útmutatóban részletesen leírt módon történjen. (Javasoljuk a Word Hivatkozások menüjében az APA-stílusú források felvételét és irodalomjegyzék készítését. A Zotero program is segíthet az aktuális APA-stílusú források feltüntetésében.)

2) A március 31-ig (október 31-ig) kb. 90%-osan elkészült szakdolgozatokat a témavezető a **leadást megelőzően** feltölti az ELTE PPK által preferált/kijelölt plágiumkeresőbe. A plágiumkeresés eredményét a témavezető elküldi az Intézetnek és a hallgatónak is. Ha a plágiumkereső szoftver egyezést mutatott ki, akkor a témavezető az egyezések vizsgálatával eldönti, hogy valóban plágiumról van-e szó. Amennyiben a plágium bebizonyosodik (pl. hiányzó hivatkozás), a témavezető felszólítja a hallgatót a javításra, pótlásra. Ha ez nem történik meg, a témavezető megtagadja a szakdolgozat/diplomamunka benyújtását.

A plágiumkeresési eredményfájlban a szoftver adatbázisában és a weben megtalálható egyéb dokumentumokkal talált egyezőségek százalékos aránya látható. Ez a szám nem jelenti azt, hogy a dolgozat ennyi százaléka plágium, csak a felderített szövegegyezésekre utal, amelyek lehet, hogy teljesen korrekten vannak hivatkozva a dolgozatban. Ám a túl magas szám esetleg arra utalhat – még teljesen korrekt hivatkozások esetén is –, hogy túl sok a máshonnan változtatás nélkül átvett információ, idézet a dolgozatban, ami a szerzői eredetiség, önálló alkotómunka alacsony voltára utal. Ez a téma sajátosságaitól is függhet. Az eredményeket a témavezető megvitatja a hallgatójával, de a konkrét %-os arányra nincs hivatalos elvárás.

FONTOS! Plágiumkereső szoftverekbe **hallgató ne töltsen fel** a dolgozatot, mert ez is egy bizonyos %-os egyezőséget fog mutatni, amikor a témavezető lefuttatja a plágiumellenőrzést!

4. A szakdolgozat felépítése nem követi az ELTE PPK kari követelményrendszerében meghatározott tartalmi egységeket

A kari követelményrendszer részletesen leírja a szakdolgozat kötelező szerkezeti szövegegységeit, a különböző szakdolgozati típusoknál elvárt szerkezeti felépítést. A kötelező szerkezeti elemeket ezen útmutató 2. melléklete tartalmazza. Fontos, hogy a fejezetek címe pontosan egyezzen meg a kötelező szerkezeti egységek címével. Ha a szakdolgozat nem követi a típusának megfelelő szerkezeti felépítést, és emiatt kimaradnak lényeges elemek, akkor az a dolgozat jelentős értékcsökkenését, akár visszautasítását eredményezheti.

5. A szövegközi hivatkozások és az irodalomjegyzék nincs összhangban

A szövegközi hivatkozások és az irodalomjegyzék teljes átfedésben kell, hogy legyen, azaz minden, a szövegben hivatkozott mű szerepeljen az irodalomjegyzékben, illetve az irodalomjegyzékben csak olyan mű szerepeljen, amire a szakdolgozat szövegében hivatkozott a hallgató. Ha az irodalomjegyzékben szereplő tételekből minimálisan 3 db, illetve a felhasznált művek 10%-a vagy annál több szövegközi hivatkozás nincs az irodalomjegyzékben, akkor a szakdolgozat elutasításra kerül. (Tehát ha pl. az adott dolgozatban a felhasznált források száma 20, akkor három hiányzó szövegközi hivatkozás a szakdolgozat visszautasításával jár; ha a felhasznált források száma 50, akkor öt vagy annál több hiányzó hivatkozás jár visszautasítással.)

Szintén elutasítjuk azt a szakdolgozatot, ahol az irodalomjegyzékben szerepel min. 3 vagy a felhasznált művek 10%-a vagy annál több mű, amelyekre nincsen szövegközi hivatkozás.

A két fenti szabály hibaszáma összevontan értelmezendő.

Am ha a szerző nevének vagy a forrás évszámának elgépelése a nem egyezés oka, akkor az nem számít a fenti számba, de az értékelésnél hibaként értékeli a bíráló, s csökkenti a szakdolgozat értékét. (Például a szövegközi hivatkozás (Menaker, 2016), ám az irodalomjegyzékben Menaker, B. (2013) szerepel.)

6. A hallgató a minimumnál kevesebb forrást használt fel

A szakdolgozatok elkészítéséhez a témában megjelent, a tudományosság kritériumainak megfelelő források ismerete elengedhetetlen. A hivatkozások lehetőleg min. 30%-a az utóbbi 20 évből származó teljes könyv, könyvfejezet és/vagy folyóiratcikk legyen (mesterszakon lehetőleg angol nyelvű szakirodalmak). A minimálisan felhasználandó források száma:

- **Sportmenedzser MSc szakon:**
 - Empirikus vagy projekt jellegű tanulmány esetében legalább 20 forrást szükséges felhasználni.
 - Minden típusú Elemzés (szervezelemzés, önkormányzati/települési sportstratégia elemzés, sportági szakmai programelemzés, olimpiai/nem-olimpiai/paralimpiai sportág elemzése) esetén legalább 10 forrást szükséges felhasználni.
- **minden további sportszakos hallgató részére (kivéve a testnevelő tanár):**
 - Módszertani/projektjellegű szakdolgozatban legalább 20 forrás felhasználandó.
 - Empirikus szakdolgozat esetében legalább 20 forrást szükséges felhasználni.

Ha a megjelölt minimális forrásszámot nem, de annak 80%-át eléri az irodalomjegyzékben közölt művek száma, akkor tartalmi bírálatra sor kerülhet, ám a dolgozat végső érdemjegyéből 1 jegyet levon a bíráló.

Ennél kevesebb forrás feldolgozására épülő szakdolgozat visszautasításra kerül.

A hallgatók munkájának segítése érdekében a témavezető a hallgatónak ajánl min. 10 forrást.

7. Kutatásetikai engedély vagy szakértői interjú hiánya

A 2/2015. (II.25.) sz. dékáni utasítás szerint a karon minden olyan kutatómunka, „aminek része emberből vagy embertől származó adatok elemzése, kizárólag már meglévő etikai engedély alapján végezhető”. Ennek alapján minden olyan (pl. pszichológiai, terhelésélettani, antropometriai, dietetikai stb.) empirikus vizsgálat, ami humán adatok gyűjtését is magába foglalja, etikai engedélyköteles.

Akkor is kötelező az etikai engedély beszerzése, ha az adatgyűjtés névtelenül vagy az interneten keresztül történik, vagy csoportosan, például sportsapattal megfigyelésével zajlik. A kutatásetikai engedély beszerzése a témavezető feladata. A kutatásetikai engedély beszerzésére kizárólag a tervezett kutatás megkezdését megelőzően van mód. Kutatásetikai engedélyt kizárólag PhD-fokozattal rendelkező konzulens, vagy a fokozattal nem rendelkező konzulens által megkért fokozatos oktató nyújthat be a Kutatásetikai bizottsághoz.

A kutatásetikai engedéllyel kapcsolatos részletes tudnivalók megtalálhatók az ELTE PPK Kutatásetikai Bizottságának honlapján (<https://www.ppk.elte.hu/keb>).

Amennyiben a szakdolgozat kutatásetikai engedély nélkül végzett adatgyűjtést és adatelemzést tartalmaz, a szakdolgozat visszautasításra kerül.

A **kutatásetikai engedély számát a Módszer részben közölni kell**. Magát a kutatásetikai engedélyt a szakdolgozat mellékletében lehet, de nem kötelező közölni.

Ha ún. ernyőkutatás alapján történt a felmérés, akkor annak az engedélyszámát ugyanúgy fel kell tüntetni a szakdolgozatban.

Amennyiben csak a létező kutatásetikai engedély száma hiányzik a szakdolgozatból, az a szakdolgozat értékének csökkenését eredményezi, nem automatikus visszautasítási kritérium.

Az ún. **szakértői interjú** nem kutatási engedélyhez kötött felmérési módszer, viszont ugyanúgy szigorú szabályok betartása szükséges ehhez is.

- 1) A szakértői interjút csak a szakdolgozat készítéséhez használjuk (már TDK-dolgozatban történő felhasználás esetén is kutatásetikai engedély szükséges).
- 2) Csak néhány (max. 3-4) beszélgetésre van szükség.
- 3) A szakértői interjúkban hangsúlyozottan az alany(ok) szaktudását, a dolgozat tárgyában elmondott meglátásait használjuk.
- 4) Nem gyűjtünk semmilyen személyes adatot az interjúalanyról.
- 5) A tárgy vagy téma aktualitása, vagy más okok miatt nincsen megfelelő írott forrás (pl. folyóiratcikk, webes hír stb.) róla.

Jellemzően ilyen eset, amikor például egy sportág jelenlegi helyzetéről szól a szakdolgozat, és egy szövetségi dolgozót kérdezzük meg a tapasztalt tendenciákról.

A szakértői interjúhoz az interjúalanyoktól az ESI által kiadott ún. „Tájékoztató és beleegyező nyilatkozat szakértői interjúhoz” aláírása szükséges, amelyet a témavezetőnél kell leadni archiválás céljából.

A szakértői interjú tényét a Módszer részben közölni kell. Magát a szakértői interjú szövegét a szakdolgozat/diplomamunka mellékletében lehet, de nem kötelező közölni.

Szakértői interjú engedélyeztetését nem kell kérni a Kutatásetikai bizottságtól, de a konzulensnek be kell jelentenie az intézetigazgatónak.

Amennyiben az interjú során a megkérdezett szakember véleményét kérjük, hogyan értékeli egy szakmai problémakört, az nem tartozik a szakértői interjú keretébe, erre csak KEB-engedélyes kutatás folytatható le.

IV. A szakdolgozat formai követelményei

A szakdolgozat formai követelményeit a kari követelmények között olvashatják, ezeket foglaljuk itt is össze. A formai követelményeket – ahogy a nevük is mutatja – követni kell; e követelmények mellett a következőkben javaslatokat is olvashatnak.

A szakdolgozatot Times New Roman 12-es betűtípussal, másfeles sorközzel írjuk. Az igazítás sorkizárt legyen. A margó minden oldalon 2,5 cm.

A fejezetcímeket **címsorokkal** készítsék el, mert csak akkor lehet automatikus tartalomjegyzéket készíteni. A végleges leadás (Neptunba feltöltés Word dokumentumként) előtt ne felejtsek el frissíteni az automatikus tartalomjegyzéket! A címsorok formázását eldönthetik; érdemes arra törekedni, hogy a címsorok kiemelkedjenek, de esztétikus legyen a megjelenésük. Az viszont fontos, hogy az azonos szintű címsorok (címsor 1, címsor 2 stb.) mindenhol ugyanolyan formázást kapjanak.

A fejezetek, alfejezetek címében alkalmazzanak **számozást** (első szintű: 1., másodsztintű: 1.1., harmadsztintű: 1.1.1.). A főfejezet számozás formáját (római vagy arab szám) eldönthetik, de inkább javasolt az arab szám. Az alfejezetszámokat kizárólag arab számmal írják ki. Általában a szakdolgozatoknál harmadsztintű címsornál nincs többre szükség.

Az **oldalszámozás** a tartalomjegyzék oldalán kezdődik (1-es számmal), az oldalszám a lábjegyzetben van, elhelyezhető középre vagy jobb oldalra.

A szakdolgozat **tagolása** nagyon fontos ahhoz, hogy jól követhető legyen a dolgozat. A szakdolgozat fejezetekből áll, a fejezet alfejezetekből, az alfejezet pedig bekezdésekből áll. Tehát általában egy fejezet több alfejezetből áll, egy alfejezet pedig több bekezdésből, mivel az alfejezet nagyobb szövegegység, mint a bekezdés. Kerüljék el a hosszú bekezdéseket. Egy-egy információegységet egy bekezdés tartalmaz.

Illusztrációk: Táblázatokat, ábrákat/képeket, diagramokat, grafikonokat csak **sorszámmal** és **címmel** ellátva, megformázva, illetve **forrásfeltüntetéssel** tegyenek be a dolgozatba! A dolgozat során egységes stílusban formázza meg az illusztrációkat!

A forrást – szövegközi hivatkozás formátumban – az illusztráció alatt tüntetjük fel, mind az ábra, mind pedig a táblázat típusú illusztráció esetén. Ha egy forrásból változtatás nélkül vesznek át egy ábrát vagy táblázatot vagy más illusztrációt, ahol fel van tüntetve oldalszám, akkor a forrás oldalszámát is közöljük (mivel ez egy szó szerinti idézet jellegű átvételt jelent abból a forrásból, még akkor is, ha egyénileg megszerkesztette a hallgató).

Lábjegyzeteket csak akkor használunk, ha olyan információt akarunk közölni, amit a főszövegbe nem akartunk beletenni, mégis fontosnak találjuk, hogy a szakdolgozatban szerepeljen. A **szövegközi hivatkozásokat nem lábjegyzetekben közöljük** az ESI-hez benyújtásra kerülő dolgozatokban (létezik olyan hivatkozási mód is, de itt nem elfogadott).

Listákat csak nagyon indokolt esetben használjanak a szakdolgozatban, hiszen az általában egy felsorolás, és kevésbé van arra mód, hogy kifejtsék a felsorolás elemeit a dolgozatukban. Az irodalomjegyzék elkészítésekor egyáltalán ne alkalmazzanak listát, felsorolást!

Címlap formázása, tartalma: Ez az első oldal a dokumentumban, ám nem kap oldalszámot. A lap tetején az intézmény, a kar és a szak neve szerepeljen. Ezt követően a szakdolgozat/diplomamunka címe kerüljön a címlap közepére, nagyobb betűmérettel és félkövér betűvel. (Sportmenedzser MSc-szakon a diplomamunka mindkét elemének, tehát a tanulmánynak is és az elemzésnek is a címe kerül a címlapra, egymás alá.)

A lap alsó harmadában bal oldalon a készítő neve és alatta a Neptun-kódja, jobb oldalon a témavezető neve és alatta a beosztása szerepeljen.

A címlap alján középre igazítva az évszám szerepel, amikor benyújtásra/feltöltésre kerül a szakdolgozat/diplomamunka a Neptunba.

Kérjük, a szakdolgozat fájlt (Sportmenedzser MSc szakon a tanulmányt és az elemzést) **Word formátumban töltsék fel a Neptunba** minden további dokumentummal, amelyet a Tanulmányi Hivatal a weboldalán közzétett!

Ha mondat végére kerül a szövegekői hivatkozás bezáró zárójele, akkor a mondatvégi írásjel a szövegekői hivatkozás bezáró zárójele után kerül kiírásra, nem a zárójel elé.

V. A plágium típusai

Ahogy már említettük, a szövegben valamennyi olyan adatnál, gondolatnál, ami nem a szerző sajátja, közölni kell a forrást, amelyből származik. (Ld. erről részletesen e dokumentum 3. mellékletét.) A szövegben szövegekői hivatkozással jelöljük, hogy az adott adat vagy gondolat kitől származik, a forrás pontos adatait pedig az irodalomjegyzékben tüntetjük fel.

A tudományos szöveg hitelét a felhasznált források minősége, valamint a megfelelő hivatkozások adják meg. A tudományos életben az egyik legsúlyosabb cselekedet, ha valaki más szellemi termékét a sajátjaként tünteti fel; ezt nevezzük plágiumnak. Hétköznapi nyelven ez más szellemi termékének az ellopását jelenti.

A plágiumnak különböző típusai vannak; ezek a típusok súlyosságban, így következményben is eltérnek egymástól. Vannak olyan típusok, amelyek egyértelműen súlyosak, és a dolgozat elutasításával járnak. Vannak azonban olyan típusok is, amelyek esetében a bíráló szakmai tudása alapján mérlegelheti a plágium következményét. A plágium típusainak most következő bemutatásakor egyértelműen jelezzük, hogy milyen következménnyel jár az adott típusú plágium.

Az ELTE Hallgatói Követelményrendszer² (HKR) a 74/A.–74/D. §-okban szabályozza a plágiumot, bármely hallgatói mű, így különösen a házidolgozat, évfolyamdolgozat vagy a szakdolgozat készítése során. Ha a hallgatói munka szerzői jogi tisztasága egészben vagy részben sérül, akkor a hallgatói művet értékelhetetlennek kell minősíteni, és az adott kurzus/szakdolgozat érdemjeggyel való minősítését meg kell tagadni az érintett hallgatónál. A HKR a részletszabályokat az adott szakterület, illetve intézet hatáskörébe utalta.

1. Más által írt teljes dolgozat beadása saját munkaként

Ez magától értetődően elfogadhatatlan, és minden esetben a dolgozat tartalmi vizsgálat nélküli, automatikus visszautasításával jár, ezért ezt csak megemlítjük. Ez akkor sem elfogadható, ha az eredeti szerző tudtával történik (ha pl. a hallgató megbíz valakit, hogy írja meg helyette a szakdolgozatát), hiszen ezzel a hallgató nem teljesíti az oklevél/diplomaszerzés egyik feltételét, a szakdolgozat/diplomamunka elkészítését. (Ez szemináriumi dolgozatoknál is így van, hiszen ott is a jegyszerzés feltétele az önálló munkaként elkészített dolgozat.)

² Az aktuális változata ezen az állandó linken érhető el:
https://www.elte.hu/dstore/document/689/ELTE_SZMSZ_II.pdf

2. Más szövegének a hivatkozás nélkül való átvétele

Ebben az esetben a hallgató szó szerint, hivatkozás nélkül vesz át szövegrészeket, ezzel azt mutatva, mintha ez a saját gondolata vagy kutatási eredménye lenne. Különösen problémás ez a szakirodalmi áttekintésben. Ez a szövegalkotás minden esetben, terjedelemtől függetlenül a dolgozat tartalmi vizsgálat nélküli, automatikus visszautasításával jár.

A dolgozatban szereplő szöveg: *A táplálékkiegészítők az 1980-as években tűntek fel, kezdetben pezsgőtabletták formájában. Ezek korábban főként ásványi anyagokat és vitaminokat tartalmaztak a napi javasolt fogyasztási mennyiségben. A felhasznált hatóanyagok köre azonban folyamatosan bővül. A Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság tapasztalata szerint olykor tisztázatlan élettani hatású vagy gyógyszerhatóanyagok is megjelenhetnek e készítményekben.*

Szó szerinti átvétel volt ez ebből a webes forrásból: B. Gergely, K. (2021). Mire nem jók és mire jók a táplálékkiegészítők? <http://www.webbeteg.hu/cikkek/egeszseges/6050/a-taplalekkiegeszitok-haszna> Ebben a forrásban az eredeti szöveg: *A táplálék-kiegészítők az 1980-as években tűntek fel, kezdetben pezsgőtabletták formájában. Ezek korábban főként ásványi anyagokat és vitaminokat tartalmaztak a napi javasolt fogyasztási mennyiségben. A felhasznált hatóanyagok köre azonban folyamatosan bővül. A Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság tapasztalata szerint olykor tisztázatlan élettani hatású vagy gyógyszerhatóanyagok is megjelenhetnek e készítményekben.*

Ebben az esetben egyébként nemcsak a szöveg hivatkozás nélküli szó szerinti átvétele a problémás, hanem a *forrás minősége* is, hiszen nem tudományos forrást használt fel a hallgató. Ennek a webes információnak a szerzője újságíró, nem pedig orvos, táplálkozási szakember. Ettől ellentétesen például a https://www.webbeteg.hu/cikkek/sport_egeszseg/23158/fascia URL-en elérhető Az emberi test harisnyája: fókuszban a fascia című írás szerzője Sándor Judit, erőnléti és korrekatív tréner, aki szakember, így megbízható az információ, amit ő írt itt le.

3. Hivatkozási anomália

Ebben az esetben szerepel hivatkozás a szövegben, ám a szöveg írója csak minimális, lényegtelen változtatásokat hajtott végre, azért, hogy a szó szerinti plagizálást elkerülje. Ez minden esetben a dolgozat tartalmi vizsgálat nélküli, automatikus visszautasításával jár, abban az esetben, ha az így megírt szövegrészek terjedelme összesen meghaladja a húsz sort, illetve a 4.000 karaktert. Egyéb esetekben is csökkenti a bírálendő dolgozat valós értékét.

A következő szövegrészletben az eredeti forrásból törölt részeket áthúztuk, a dolgozat szerzője által hozzáírt részeket pedig aláhúzással jelöltük. Az eredeti szöveg forrása: <http://www.oefi.hu/tortenet.htm>

Magyarországon már a 16-17. században foglalkoztak egészségügyi felvilágosítással, egészségvédelemmel és ezeknek az ~~azok~~ ismereteiknek a terjesztésével. Erről az ~~E munka~~ első, írásos, magyar nyelvű emléke, a humanista polihisztor, Apáczai Csere János által, ~~Utrechtben kiadott~~ íródott (1653-) Magyar Enciklopédia 1653-ban. A ~~pedagógus, író, filozófus~~ szerző életmódbeli tanácsai, egészségmegőrzésre buzdító ~~felszólításai meglepően megmozdulásai mai napig érvényesek és modernek és ma is érvényesek:~~ "Egészségedre mindazonáltal gondot viselj, mert nélküle dolgozban el nem járhatsz!"- ajánlja olvasóinak. ~~Pápai Páriz Ferenc, a nagyenyedi kollégium jeles tanára, a szegénységben élő betegeskedőknek szánta, A test békéje (Pax Corporis) című könyvét. Ebben praktikus útmutatást nyújt az egészséges életmód elveinek megtartásához. A felvilágosodás korában már szinte bestsellernek számítanak hatalmas hírnévnek örvendtek a honi könyvkiadásban a különféle számos egészségrevelő, életmódtanácsokat taglaló könyvek. Ekkora már az orvosok is előszeretettel írnak ilyen tartalmú kiadványokat. A 19. század végéni Magyarországon —köszönhetően főként két neves orvosnak, Fodor Józsefnek és Markusovszky Lajosnak— az addigi ismeretterjesztő, felvilágosító "népnevelő" munka kiszélesedett és szervezettebbé vált. Megeremtették a magyar köz-, munka-, iskola-, és népegészségügy alapjait. Újtára boesátották Elindították az Egészség című folyóiratot és megalapították az Országos Közegészségügyi Egyesületet.~~

4. Több forrásból összeollózott szövegrészekből álló dolgozat

Ebben az esetben a hallgató több forrásból vesz át szó szerint vagy csaknem szó szerint részeket. A forrásmegjelölés ellenére ez a gyakorlat nem megfelelő. Ez minden esetben a dolgozat tartalmi vizsgálat nélküli, automatikus visszautasításával jár, abban az esetben, ha az így megírt szövegrészek terjedelme összesen meghaladja a húsz sort, illetve a 4.000 karaktert. Egyéb esetekben is csökkenti a dolgozat valós értékét.

Ha néhány szó kicserélésre kerül az összemásolt szövegben, attól az még problémásnak számít. Ez nem csak az internetre, hanem a könyvekre, szakfolyóiratcikkekre, egyetemi előadásokra és más forrástípusokra is egyformán igaz.

A szakdolgozatírásnál elvárás az ismeretek szintetizálása, több forrás összevetése.

5. Szó szerinti idézetek mértéktelen használata

Amennyiben ez a plágiumtípus meghaladja a 4.000 karakter terjedelmet, a szakdolgozat visszautasításra kerül. Egyéb esetekben is csökkenti a dolgozat valós értékét.

Ez a forráskezelés nemcsak etikai okokból problémás, hanem azért is, mert szó szerinti idézetet csak indokolt esetben alkalmazunk. Ez akkor is problémás, ha idézőjel szerepel az idézett szöveg előtt és után, tehát helyes a hivatkozási formula.

6. Nem létező forrás

A hallgató látszólag helyesen járt el a hivatkozás területén, hiszen mind a szövegközi hivatkozás, mind az irodalomjegyzékben feltüntetett forrás formátuma megfelel az előírásoknak. Azonban nem létezik azokkal az adatokkal forrás, vagy abban a forrásban nem szerepel olyan információ, amelyet ezzel a forrással hivatkozott.

Az animáció társadalmi-kulturális célokra való használata az elkövetkező évtizedekben folytatódott, különösen Európában. Az 1970-es években a fiatalok animációja fogalmát hozták létre, amelynek célja a társadalmi problémák megoldása és a közösségfejlesztés előmozdítása volt az animációs műhelyek és szabadidőklubok segítségével (Janssens & De Meyer, 2017).

A szövegben jelölt szövegközi hivatkozás irodalomjegyzék megfelelője ez volt:

Janssens, J., & De Meyer, J. (2017). Youth animation: A tool for community development and social work. *Journal of Community Psychology*, 45(1), 121–132.

A *Journal of Community Psychology* egy létező folyóirat, 2017-ben valóban a 45. évfolyamot adták ki belőle, azonban az 1. lapszámban nincs ilyen cikk a jelzett oldalszámokon. Ugyanis van ebben a lapszámban cikk a 117–127., illetve egy másik cikk a 128–137. oldalakon. Ám egyik cikknek sem témája a fenti forrásban szereplő.

VI. A mesterséges intelligenciáról (MI)

Az Egészségfejlesztési és Sporttudományi Intézet vezetői és oktatói kevésbé ajánlják az MI használatát az egyetemi tantárgyi beadandókban és a szakdolgozatban, diplomamunkában.

Az MI-alapú platformok etikus és átlátható használatára vonatkozó irányelvek szerint ne használjanak MI-eszközök által generált szövegeket saját szellemi terméküként beadandó dolgozatok, vizsgaválaszok és szakdolgozat létrehozásához, és semmilyen esetben ne tüntessék azt úgy fel, mintha önálló munkájuk lenne!

Az **ELTE PPK kari útmutatója** [IDE](#) kattintva érhető el (A mesterségesintelligencia-alapú tartalomgenerálás használata a Karon, 2023. április 18.), amelynek teljeskörű betartását kérjük, ha mégis használ valaki MI-eszközt.

1. melléklet: A szakdolgozat típusai

Alapvetően kettő típus közül választhatnak a hallgatók. Bármely szakdolgozattípus esetében különösen fontos, hogy annak központi témája az adott szakhoz tartozó releváns téma legyen, nem elég tehát az, hogy a téma érdekes, de az adott szakon oktatott tantárgyakhoz is kapcsolódnia szükséges. (A szakok képzési és kimeneti követelményeit, mely tartalmazza a szakok képzési céljait, a megszerzhető kompetenciák körét közzé tettük az ELTE PPK ESI honlapon (<https://esi.ppk.elte.hu/>). Az aktuális szak nevére kattintva a szakdolgozati témalehetőségek kiválasztása után az első bekezdésben található, külön letölthető PDF-fájlban.)

1. Módszertani vagy projekt jellegű dolgozat

A módszertani dolgozat a rekreáció, az egészségfejlesztés, edzésmódszerek tervezése vagy a sportszervezés területén megnyilvánuló, újszerű módszerek, eszközök kidolgozására, bemutatására, egyedi projektek tervezésére, megvalósíthatóságának tervezésére és menedzselésére irányul. A kidolgozott projektet megvalósítani nem kell, azonban annyira részletes leírását és kidolgozását szükséges elkészíteni, hogy az alapján akár megvalósítható is legyen.

2. Empirikus dolgozat

Az empirikus dolgozat a rekreáció, az egészségfejlesztés, az edzés, illetve a sportszervezés területét (legalább közvetve) érintő, valamilyen *kutatási probléma vizsgálatát* célozza adekvát tudományos módszerek alkalmazásával.

Empirikus dolgozat választása esetében a hallgatónak rendelkeznie kell a megfelelő módszertani ismeretekkel a kutatás során nyert adatok feldolgozásához. Tehát például, ha kérdőíves kutatást választ, akkor el tudja-e önállóan vagy minimális témavezetői segítséggel végezni a szükséges statisztikai próbákat.

Alapképzési szakjainkon készített empirikus szakdolgozatokban nem kötelező hipotézisek megfogalmazása és az azokhoz kapcsolódó összehasonlító statisztika, matematikai statisztikai elemzések (pl. t-próbák, korrelációs számítás, regressziószámítás, faktoranalízis) elvégzése.

Kérdésfeltevések/célkitűzések esetén a kapott adatok elemzése leíró statisztikai módszerekkel megvalósítható: helyzetmutatók (átlag, módusz, medián), szóródási mutatók (terjedelem, szórás, variancia/szórásnégyzet), gyakoriság, egyéb (összeg, esetszám, minimum, maximum).

Szekunder információk, mint például egy sportszakmai vállalkozás számszaki adatainak *másodelemzése* is empirikus típusú szakdolgozatnak minősül. Itt is szükséges a szakmailag megfelelő célkitűzések megfogalmazása.

Meghatározott problémakör vizsgálatára *két vagy több sportszakmai vállalkozás szisztematikus összehasonlítása* is az empirikus szakdolgozattípus egyik területét jelenti. Itt is szükséges a szakmailag megfelelő célkitűzések megfogalmazása.

Az empirikus kutatások másik területe, a *kvalitatív kutatás* (pl. mélyinterjú, fókuszcsoport, megfigyelés) is elvégezhető ebben a szakdolgozattípusban. Ezek a módszerek (is) speciális ismereteket igényelnek, hiszen itt is szükséges a kapott válaszok strukturálása és elemzése. Itt is szükséges a szakmailag megfelelő célkitűzések megfogalmazása.

Fontos megemlíteni, hogy elméleti témák új nézőpontból történő feldolgozása is lehetséges empirikus úton, például sportszociológiai, sporttörténeti, sportgazdasági, vagy sportjogi témák

feltárása elemző módon, például adatelemzést, médiaelemzést végezve, vagy éppen szakértői interjúk bevonásával.

A szakdolgozati alaptípusok keveredése is elképzelhető.

Ilyen eset a módszertani/projektjellegű szakdolgozat kiegészítése egy interjúval vagy egy kérdőíves felméréssel, s a kutatásból kapott adatokra építeni a projektet. Ebben az esetben is a szakdolgozat fő típusként módszertani/projektjellegű marad. A szakdolgozat bevezetésébe annak típusaként ezt szükséges belefoglalni: „Módszertani vagy projekt jellegű dolgozat kutatással vagy interjúval kiegészítve”.

A két alap-, valamint a kombinált szakdolgozattípus előírt fejezetcímeit a következő, 2. melléklet mutatja be.

2. melléklet: A szakdolgozatok kötelező szerkezeti elemei

Kék alapon a szakdolgozat terjedelmébe beleszámító részeket látják.

Módszertani vagy projekt jellegű dolgozat	Empirikus dolgozat
Címlap	Címlap
Eredetiségnyilatkozat	Eredetiségnyilatkozat
Konzultációs igazolás	Konzultációs igazolás
Tartalomjegyzék (oldalszámozás innen: 1)	Tartalomjegyzék (oldalszámozás innen: 1)
Bevezetés (témaválasztás indoklása, a dolgozat célja, a téma pontosítása)	Bevezetés (témaválasztás indoklása, a dolgozat célja, problémafelvetés)
Szakirodalmi áttekintés (a választott téma elhelyezése a szakterületen, hasonló módszerek/eszközök/projektek bemutatása, elméleti háttér)	Szakirodalmi áttekintés (a kutatási témához kapcsolódó tanulmányok bemutatása, értékelése)
	Hipotézisek (a kutatási problémára irányuló igazolható vagy cáfolható állítások) és/vagy Kérdésfeltevések
A módszer / eszköz / projekt bemutatása (részletes leírás)	Módszerek (a használt kutatási módszer és a vizsgálati minta bemutatása, indoklása, az adatelemzés módszere)
A módszer / eszköz / projekt megvalósíthatósága (a bemutatott módszer, eszköz vagy projekt gyakorlati hasznosíthatóságának értékelése, esetleg tapasztalatok, eredmények)	Eredmények (az empirikus kutatásból nyert adatok elemző bemutatása, grafikonok, diagramok, táblázatok, egyéb ábrák és magyarázatok felhasználásával)
Összegzés (fontosabb megállapítások)	Összegzés (a kutatási eredmények összevetése a hipotézissel és/vagy a kérdésfeltevésekkel, illetve a szakirodalommal)
Következtetés, kitekintés (a célkitűzés megvalósulásának értékelése, további kutatási irányok megjelölése)	Következtetés, kitekintés (a célkitűzés megvalósulásának értékelése, további kutatási irányok megjelölése)
Irodalomjegyzék	Irodalomjegyzék
Mellékletek	Mellékletek

A Mellékletek című fejezet csak szükség esetén szerepel szakdolgozatokban. Nem kötelező.

Módszertani vagy projekt jellegű dolgozat kutatással vagy interjúval kiegészítve
Címlap
Eredetiségnyilatkozat
Konzultációs igazolás
Tartalomjegyzék (oldalszámozás innen: 1)
Bevezetés (témaválasztás indoklása, a dolgozat célja, a téma pontosítása)
Szakirodalmi áttekintés (a választott téma elhelyezése a szakterületen, hasonló módszerek, eszközök vagy projektek bemutatása, elméleti háttér)
A módszert, projektet alátámasztó, kiegészítő kutatás bemutatása <i>Hipotézisek</i> (a kutatási problémára irányuló igazolható vagy cáfolható állítások) vagy <i>Kérdésfeltevések</i> <i>Módszerek</i> (a használt kutatási módszer és a vizsgálati minta bemutatása, indoklása, adatelemzés módszere) <i>Eredmények</i> (az interjúból nyert információk elemző leírása, illetve a kutatásból nyert adatok elemző bemutatása grafikonok, diagramok, táblázatok, egyéb ábrák és magyarázatok felhasználásával) <i>Megbeszélés</i> (a kutatási eredmények összevetése a hipotézissel vagy a kérdésfeltevésekkel, illetve a szakirodalommal)
A módszer / eszköz / projekt bemutatása (részletes leírás)
A módszer / eszköz / projekt megvalósíthatósága (az új módszer, eszköz vagy projekt részletes leírása, a gyakorlati hasznosíthatóság értékelése, esetleg tapasztalatok, eredmények)
Összegzés (fontosabb megállapítások)
Következtetés, kitekintés (a célkitűzés megvalósulásának értékelése, további kutatási irányok megjelölése)
Irodalomjegyzék
Mellékletek

3. melléklet: A szakdolgozatok hivatkozási rendje

Bevezetés

A PPK szakdolgozati követelményrendszere (a továbbiakban Kari követelményrendszer) mindegyik szak esetében a következőt írja elő a hivatkozásokról:

A szöveg közben az összes állításnál, gondolatnál, adatnál, valamint fényképnél, ábránál, táblázatnál stb., amely nem a szerzőtől származik, jelölni kell a forrást.

Ha a szakdolgozatban hivatkozás megjelölése nélküli tartalmi átvétel vagy hivatkozás és idézőjel nélküli szó szerinti idézet található, vagy a szakdolgozat szerzője más publikált gondolatait sajátjaként tünteti fel, akkor plágiumot követ el, ami a szakdolgozat azonnali, tartalmi vizsgálat nélküli elutasításával jár. (ld. az V. A plágium típusai című fejezetet.)

A szakdolgozat szövegében felhasznált források adatait az irodalomjegyzékben kell megadni. **A szövegközi hivatkozások és az irodalomjegyzék teljes átfedésben kell, hogy legyen.** Azaz a szövegben hivatkozott művek szerepeljenek az irodalomjegyzékben, illetve az irodalomjegyzékben csak olyan mű szerepeljen, amire a szakdolgozat szövegében hivatkozott a hallgató. Az irodalomjegyzékben tehát nem szerepelhet olyan mű, amelyre nincs hivatkozás valahol a szövegben; ugyancsak nem fordulhat elő, hogy a szövegben levő hivatkozás ne szerepeljen az irodalomjegyzékben (ld. a jelen útmutató III. fejezet 6. pontja).

Habár ugyanazt a forrást (pl. könyvfejezet, folyóiratcikk) többször is felhasználhatjuk szövegközi hivatkozásként a dolgozatban, az Irodalomjegyzékben csak egyszer tüntetjük fel.

Erősen javasolt a szakdolgozat leadása előtt – amikor a szöveg már készen van – még egyszer elolvasni az egész szöveget, megnézni, hogy a szükséges helyeken (tehát ahol nem a hallgató saját gondolatát közli a szöveg, azaz praktikusán a legtöbb helyen) megvan-e a szükséges hivatkozás, és minden egyes hivatkozást ellenőrizni kell, hogy benne van-e az irodalomjegyzékben. Ezt az egyeztető munkát megkönnyíti pl. kijelölő színek használata (az éppen ellenőrzött hivatkozás hátterszínét színesre változtatjuk, így a végén akkor van rendben a dokumentum, ha minden hivatkozás és az irodalomjegyzék minden tétele színnel jelölt), de természetesen más módszer is alkalmazható.

A továbbiakban először a szövegközi hivatkozások rendjét, azt követően az irodalomjegyzékre vonatkozó szabályokat közöljük, példákkal. A szakdolgozat elkészítése során ezen minták alapján készítsék el a hivatkozásokat és az irodalomjegyzéket.

1. A szövegközi hivatkozások rendje

1.1. Alapvető tudnivalók a szövegközi hivatkozásokról

A szakdolgozat szövegében minden olyan állítást követően, amely nem a szerző gondolata, közölni kell, hogy az adott állítás, adat honnan származik. Akkor is, ha jól ismert tényről közlünk. Ha van rá mód, a szakdolgozatban szereplő állításokat több forrással is érdemes alátámasztani, hogy össze tudjuk vetni, elemezni tudjuk az eltérő forrásokból származó információkat.

A szakdolgozatban felhasznált forrásoknak két nagy típusa létezik. Másodlagos forrásnak nevezzük az adott témában keletkezett tudományos szakirodalmat, elsődleges forrásnak pedig pl. az adott eseményről megjelent híreket, az adott szervezettel kapcsolatos dokumentumokat, és egyéb olyan anyagot, aminek az elemzésével korábban nem ismert információhoz jutunk egy adott témával kapcsolatban.

A szakdolgozatban másodlagos források felhasználására mindenképpen sor kerül, hiszen a szakirodalmi áttekintés korábban keletkezett tudományos írások elemzése. Elsődleges források felhasználása az adott témától függ.

A felhasznált másodlagos források minősége meghatározza a szakdolgozat minőségét, ezért nagyon fontos, hogy **megbízható, tudományos forrásokból** dolgozzunk. Elsősorban tudományos folyóiratokat, kézikönyveket használjunk. Fontos a források megbízhatóságát kritikával kezelni internetes forrásoknál. Edzői honlapok, hírlapok, blogok, podcast stb. csak elsődleges forrásként kerülhetnek be szakdolgozatba (ha a szakdolgozat célja pl. egy adott edzésmódszer bemutatása), másodlagos forrásként nem (hiszen nincs tudományos bizonyító erejük).

A hivatkozások többsége **tartalmi összefoglaló** (parafrázis), azaz a forrásban vagy forrásokban olvasottak átfogalmazása. Az átfogalmazás lehetővé teszi, hogy a tartalmat a dolgozat kontextusához és az írási stílusunkhoz igazítsuk.

Lehetőség van **szó szerinti idézet** alkalmazására is, erre azonban csak nagyon indokolt esetben, röviden kerüljön sor. Szó szerint idézünk (nem hosszan) egy fogalmat, vagy egyes neves személyek (pl. sportolók) híres mondásai esetén is.

Teljes mondat idézése esetén bezárjuk az idézőjelet és utána jön a hivatkozás. Amennyiben az idézett mondat az idézőjelen belül ponttal vagy más mondatvégi írásjellel zárul, a zárójelben lévő idézett tételek után is szükséges pontot tenni, mivel az a mondat vége.

Egy jogszabály teljes szövegének átvételét szó szerinti idézet formájában nem fogadjuk el. Ebben az esetben összegző, szintetizáló áttekintést szükséges készíteni a törzsszövegben, és esetleg a mellékletben elhelyezni a jogszabály szövegét.

Ha a szövegek közötti hivatkozás a mondat végén jelenik meg (akár szó szerinti idézet, akár parafrázis), a hivatkozás bezáró zárójele után írjuk ki a mondatvégi írásjelet.

Előfordul **közvetett hivatkozás** is, ilyenkor egy másik szerző által hivatkozott forrásra hivatkozunk, anélkül, hogy az eredeti forrást olvastuk volna. (részletesen az 1.4. alfejezetben)

A hivatkozásokat ne lábjegyzet formájában közöljük, hanem mindig a főszövegbe illesszük!

A hivatkozásokat célszerű a szöveg megírásakor azonnal beírni a szövegbe. Ezt akkor tudjuk megtenni, ha a szakirodalmi kutatás során az olvasott források pontos adatait kigyűjtjük. Utólag visszakeresni sokkal munkaigényesebb, mint eleve pontos adatokkal jegyzetelni.

Hivatkozásokra nem csupán a dolgozat főszövegében van szükség, hanem minden, máshonnan átvett **ábra, táblázat, diagram, kép és egyéb adat** esetében. Ha változtatás nélkül veszünk át egy ábrát vagy egy táblázatot, akkor ugyanazok a szabályok érvényesek rá, mint a szó szerinti idézetre (tehát meg kell adni az oldalszámot is, amennyiben ismert). Ha az olvasottak alapján a hallgató saját munkája a táblázat vagy ábra, akkor jelölje a szövegben, hogy „XY, évszám alapján saját szerkesztés évszám. hónap nap” (XY, évszám jelöli a felhasznált forrást, amelyet az irodalomjegyzékben is feltüntetünk).

Az ESI-hez benyújtott szakdolgozatokra/diplomamunkákra vonatkozóan alapvetően az Amerikai Pszichológiai Társaság (APA)³ hivatkozási rendjét vesszük alapul, néhol egyszerűsítve az eljáráson.

³ <https://apastyle.apa.org/style-grammar-guidelines/references/examples>

1.2. A szövegek közötti hivatkozások formátuma, szerzői nevek és évszám feltüntetése

Az ESI-hez benyújtott szakdolgozatokban és diplomamunkákban elfogadjuk az "&" jelet vagy az „és”-t is, a külön nem felsorolt szerzőkre az „et al.” formulát vagy az „és mtsai” rövidítést is. De egy szakdolgozaton belül egységesség legyen!

Általános szabály, hogy a tudományos fokozatokat (pl. Dr., PhD, Dr. habil., Prof.) nem jelöljük sem a szövegek közötti hivatkozásoknál, sem pedig az irodalomjegyzékben.

A szövegben a szerző(k) vezetéknevével, valamint a hivatkozott forrás évszámával (pont nélkül!) hivatkozunk a felhasznált irodalomra, függetlenül attól, hogy milyen típusú forrást idézünk. A keresztnév (illetve kezdőbetűje) nem szerepel a szövegek közötti hivatkozásban.

A szerzők olyan sorrendben szerepeljenek, ahogyan a tanulmányban feltüntették őket; *a szerzők sorrendjét megváltoztatni nem szabad.*

Ha nem találunk személy szerzőt az adott forráshoz, akkor az információt megjelölt szervezet nevével hivatkozunk szövegek közötti hivatkozásban és irodalomjegyzékben is.

Hosszú szervezetnév esetében annak szabályos, hivatalos rövidítését is használhatjuk az ESI-hez benyújtott szakdolgozatokban. Például IMDb az Internet Movie Database helyett, ZEFI a Zuglói Egészségfejlesztési Iroda helyett stb. De egy szakdolgozaton belül egységesség legyen: vagy írjuk ki teljes egészében a hosszú szervezetnevet minden esetben, vagy csak rövidítve!

Ha nem ismert a forrás megjelenésének dátuma, akkor évszám helyett az (é.n.), azaz „évszám nélkül” megjelölés szerepel. De elfogadjuk angol változatát is, azaz az (n.d.), vagyis „no date” kifejezés rövidítését is. De egy szakdolgozaton belül egységesség legyen, a szövegek közötti hivatkozásokban és az irodalomjegyzékben is ugyanazt a formát használják!

Példák a hivatkozásra egy, két és több szerző esetében:

Egy szerző esetében zárójeles hivatkozásként: a szerző vezetékneve, vessző, a hivatkozott mű megjelenési évszáma. Például:

A modern teniszben a terhelés és pihenés aránya nagyon változatos lehet (Dobos, 2013).
Vagy narratív hivatkozásként: a szerző vezetékneve és zárójelben az évszám. Például:

Dobos (2013) a modern teniszben nyújtott teljesítményt meghatározó tényezőket vizsgálta.

Ha egy szerzőnek ugyanabban az évben megjelent több művére is hivatkozunk, akkor az évszám után szóköz nélkül az a, b, c stb. megjelölést használjuk. A fenti példa esetében tehát ez így nézne ki: Dobos (2013a) szerint... vagy (Dobos, 2013a). Ez azért fontos, hogy a több forrás egyértelműen beazonosítható legyen az Irodalomjegyzékben.

Az *a-b-c betű hozzárendelést* nem az olvasás/felhasználás sorrendjében tesszük, hanem az Irodalomjegyzékbe beírva a források hivatkozási adatait, ugyanazon szerző különböző című forrásait ABC-rendbe szedve, amelyik cím előbb jelenik meg az ABC-ben, az kapja az évszám utáni a, a következő a b, a harmadik a c (és így tovább) betű kiegészítést.

Az évszám nélküli (é. n.), azonos szerzőtől származó források esetén is használandó az *é.n.a*, *é.n.b* ..., vagy az *n.d.a*, *n.d.b* ... jelölés formátum. Egy dolgozaton belül egységesen csak az egyik formátumot használják!

Két szerző esetében zárójeles hivatkozásként: mindkét szerző vezetékneve az „és” szócskával elválasztva, vessző, a hivatkozott mű megjelenési évszáma. (De elfogadható az & karakter is a két szerző között, ám egységesen legyen alkalmazva a dolgozatban.) Például zárójeles hivatkozásként: A fizikai aktivitást és edzettséget számos módon mérhetjük (Hevesi és Urbán, 2012). Narratív hivatkozásként: Hevesi és Urbán (2012) szerint a fizikai aktivitást és edzettséget számos módon mérhetjük.

Ha két szerző ugyanabban az évben több írást is megjelentetett, akkor ugyanúgy betűjellel különböztetjük meg az egyes írásokat, mint egy szerző esetében. Például: Gyömbér és Kovács, 2019a, Gyömbér és Kovács, 2019b

Kettőnél több szerző esetében, ha a mondat részeként szerepel, azaz narratív hivatkozásként: az első szerző vezetékneve, utána az „és munkatársai” megjelölés, majd a mű megjelenési évszáma. Például:

Csáki és munkatársai (2013) szerint a labdarúgótehetség kiválasztásának szempontjai... Zárójelbe hivatkozásként rövidített, „mtsai” alakban szerepel.
Például:

A profi labdarúgók magas szintű pszichés jellemzői ... (Csáki és mtsai, 2013).
Elfogadott az et al. kifejezés is. De egy szakdolgozatban belül egységesen jelenjen meg. (Ebben az útmutatóban magyar szerzőknél az „és mtsai”, külföldi szerzőknél az „et al.” kifejezést alkalmaztuk egységesen.)

Az irodalomjegyzékben az összes szerző nevét felsoroljuk a többszerzős forrástípusoknál.

Egy állítást több forrással is alátámaszthatunk. Ebben az esetben a hivatkozásokat a zárójelben a szerzők vezetéknevének betűrendje szerint közöljük, az egyes hivatkozások közé pontosvesszőt (;) teszünk. Például:

A pozitív érzelmekkel ezidáig ritkán foglalkoztak a kutatók a szívbetegségekkel kapcsolatban (Boehm et al., 2020; Gallo et al., 2004; Ma et al., 2015).
Ezt a hivatkozási formát csak abban az esetben használhatjuk, ha a szöveg minden eleme megtalálható minden, a zárójelben feltüntetett forrásban. Különböző forrásokból származó, eltérő elemeket „összemosni” ezzel a módszerrel nem lehet.

1.3. Szó szerinti idézet

Szó szerinti idézetet csak indokolt esetben, max. pár mondat hosszúságban közlünk. Elsősorban akkor alkalmazunk, ha meghatározást közlünk, vagy ha fontos személytől származó frappáns megfogalmazást idézünk.

Ha egy hosszabb szöveg elemzése indokolt a dolgozatban, célszerű azt kisebb részekben megjeleníteni és elemezni, nem pedig egyben beilleszteni a hosszabb szöveget.

Tankönyvek, előadásanyagok szövegét, különösen több mondat hosszúságban, nem idézünk szó szerint (ld. az V. A plágium típusai című fejezet).

Szó szerinti idézet esetében az idézett szöveget idézőjelbe tesszük, és a fenti hivatkozási rend szerint közöljük a forrást, ezt követően pedig az idézet oldalszáma következik. Az „oldal” szó rövidítését elfogadjuk magyarul (o.) és angolul/latinul (egy oldalszám esetén p., több oldalszám esetén pp.) formátumban is az ESI-hez benyújtott szakdolgozatokban.

A szó szerinti idézetből kihagyhatunk részt, a kihagyás tényét szögletes zárójelbe tett három ponttal ([...]) jelöljük. Ha az idézetben belül további idézet szerepel, akkor az ún. lúdláb idézőjelet használjuk («...»), ha ezen belül további idézőjelre van szükségünk, akkor félidézőjel szerepel a szövegben ('...'). Például:

„A tökéletes élmény alapja a »flow«, vagyis az a jelenség, amikor annyira feloldódunk egy tevékenységben, hogy [...] az élmény maga lesz olyan élvezetes, hogy a tevékenységet bármi áron folytatni akarjuk, pusztán magáért.” (Csikszentmihályi, 2001, 23. o.).

1.4. Közvetett hivatkozások

Ha a szakirodalomban közölt információra egy forrás hivatkozik, de a hallgató az eredeti forrást nem olvasta vagy nem elérhető a számára, akkor közvetett hivatkozást kell alkalmazni, amennyiben fontos, hogy az adott adatot mikor publikálták először. Ilyenkor megadjuk először az eredeti forrás adatait, majd az általunk olvasott forrás adatait is, a következő módon:

A cselekvésre vonatkozó tervek kérdése már az 1960-as évek közepén megjelent a szakirodalomban (Leventhal et al., 1965, idézi Schwarzer, 2008).

Közvetett hivatkozásoknál az irodalomjegyzékben csak az olvasott forrást tüntetjük fel (ami idézi), a közvetlen hivatkozást (amit idéztek) nem. Tehát Schwarzer, 2008 szerepel az irodalomjegyzékben, ám Leventhal et al., 1965 nem.

Közvetett hivatkozásokat csak indokolt esetben alkalmazzunk; „sima” tényanyagnál nem szükséges, hiszen nyilvánvaló, hogy minden tudományos forrás további, régebben megjelent tudományos forrásokon alapszik.

Amennyiben viszont az idézett kutatás/elmélet elsődleges forrását megkeressük, és elolvassuk eredetiben a publikációt, akkor csak arra hivatkozunk (közvetlen hivatkozás).

A szakirodalmi áttekintés készítésekor törekedjünk a saját magunk által olvasott eredeti (elsődleges) tanulmányok átfogalmazott összefoglalására (közvetlen hivatkozás).

1.5. Konferenciaelőadás

Ebben az esetben is a szerző(k) vezetékneve és évszám formájában tüntetjük fel a szövegközi hivatkozást.

1.6. Jogszabályok

Jogszabályokra így hivatkozunk az ESI-hez benyújtott szakdolgozatokban:

„Hivatásos sportolónak azt a versenyzőt tekintjük, aki jövedelemszerzési céllal folytatja ezt a tevékenységet.” (2004:I. tv. 1.§ (4)).

Tehát a törvény évszáma, kettőspont, a törvény száma és az idézett szakasz.

A jogszabályok is bekerülnek az irodalomjegyzékbe, mégpedig annak elejére.

Egy jogszabály teljes szövegének átvételét nem fogadjuk el. Összegző áttekintést és magyarázatot, elemzést szükséges készíteni a törzsszövegben, és esetleg – ha indokolt – a mellékletben elhelyezni a jogszabály szövegét.

1.7. Műsorok, előadások, közzétett interjúk

Filmek, TV-műsorok, színházi előadások, podcastek stb. hivatkozása esetén is elsődlegesen a nyomtatott vagy internetes forrás típusú hivatkozást használjuk, amennyiben arról a producióról mások által írt információt használunk fel a szakdolgozatban. Szövegközi hivatkozásként itt is a szerző vezetékneve (vagy az információt kibocsátó szervezet neve), évszám (vagy é.n., vagy n.d.) formátumot alkalmazzuk.

Hivatalos filmadatbázisok a legalkalmasabb források a producióra, szereplőkre, alkotókra (pl. rendező, producer, zeneszerző stb.) mint az IMDb, illetve magyarul a MAFAB.

Ha a filmből idézünk, amit megtekintettünk fizikai adathordozón (VHS, DVD) vagy streaming csatornán, akkor a produció rendezőjének vezetékneve és a film bemutatási éve jelenti a szövegközi hivatkozást. Például:

A Millió dolláros bébi című sportfilmben, Morgan Freeman (Hepaj/Eddie) azt állította, hogy „A boks szabálytalan. Minden visszafelé történik benne.” (Eastwood, 2004).

A *YouTube*-on közzétett műsorok, interjúk, podcastek stb. esetén a szerző neve a feltöltő (fiók) neve (nem *YouTube*), évszám a feltöltés évszáma (nem a produkció készítésének évszáma), ami a szövegközi hivatkozásban szerepel. Például: ... hangzott el (M4 Sport, 2021).

1.8. Pályázati anyagok, számviteli/gazdasági dokumentumok, szervezetek/vállalkozások belső anyagai

Valamely szerv által kiírt pályázatra benyújtott pályázati anyag esetén a pályázatot készítő szervezet nevével, valamint a pályázat évszámával hivatkozunk szöveg közben. Például a mondat végén: ... (Sportegyesületek Országos Szövetsége, 2023).

Számviteli/gazdasági dokumentumok esetén cégbírósági, nonprofit/civil szervezetek esetén az Országos Bírósági Hivatal honlapja, illetve a szervezet saját honlapja fogadható el forrásmegjelölésként. Ez esetben szerző az adott szervezet, évszám a dokumentum évszáma. Például a mondat végén: ... (Hungaroring Sport Zrt., 2022).

Szervezeti belső anyagok felhasználása esetén szövegközi hivatkozásként, amennyiben nincs konkrét szerzője vagy szerkesztője a dokumentumnak, szerző az adott szervezet, évszám a dokumentum évszáma. Például: ... (Gipsz Zrt., 2020). Az így megírt szövegrészek terjedelme összesen ne haladja meg a húsz sort, illetve a 4.000 karaktert a dolgozaton belül.

1.9. Internetes források

Internetes források esetében kiemelten fontos a forrás megbízhatóságának ellenőrzése. Nem fogadhatók el tudományos forrásnak a különböző hírportálok, ismeretterjesztő portálok.

Számos forrást ma már interneten is megtalálhatunk. Ezek esetében szükséges eldönteni, hogy mi az elsődleges forrástípus, hiszen lehet az egy interneten közzétett folyóiratcikk, könyv, pályázati anyag, számviteli dokumentum, film/műsor stb. Ha ezek egyikébe sem sorolható be az interneten elért információ, akkor „sima internetes forrásként” kezeljük, s aszerint hivatkozunk (a 2.2. alfejezet szerint).

Bármely internetről származó forrás esetében a forrás szerzőjének vezetékneve (vagy a szervezet neve) és évszámának megjelölése jelenti a szövegközi hivatkozást.

Személyszerző hiányában a *szervezet neve és a publikálás évszáma* gyakran az adott weboldal alján olvasható, vagy „Impresszum”, „Rólunk” vagy hasonló menüpontban. Amennyiben kettős évszámot használnak a weboldal alján, például a <https://goldance.hu/> oldal alján: © 2003-2023, akkor a frissebbik évszámot használjuk a szövegközi hivatkozásban és majd az irodalomjegyzékben is.

Ha webes forrásnál nem ismert személy szerző, csak szervezet (amelynek a dokumentumáról van szó, akkor az intézmény neve (amely kiadta azt az információt azon a weboldalon) mint szerző és az évszám szerepel a szövegközi hivatkozásban; szó szerinti idézetnél ez esetben is az oldalszámmal (ha megállapítható az oldalszám). Például:

A BSc-s edző szakos hallgatók szakdolgozata – mellékletek nélkül, a kijelölt részekre vonatkozóan – minimum 65.000, illetve maximum 135.000 karakter lehet szóközökkel együtt számolva (ELTE PPK, é. n.).

Nem elegendő az alap honlapot hivatkozni – kivéve, ha ott közölt információt használtunk fel a dolgozatban –, *hanem az adott aloldal címét és annak teljes URL-linkjét felhasználó hivatkozásokat kell készíteni.* Így, ha egy weboldal több aloldaláról származó információt is felhasználunk a dolgozatban, akkor használni kell az „egy szerzőnek ugyanabban az évben megjelent több műve” módszerrel az évszám után szóköz nélkül az a, b, c stb. megjelölést. Ezek az irodalomjegyzékben is önállóan szerepelnek, több forrást jelentenek. (Például a 2023. évi Atlétikai vb honlapján önálló URL-linkje van ezeknek az aloldalnak is pl.: Youhuu, a kabalafigura, Nemzetközi Atlétikai Központ, Szurkolói zónák, Éremtáblázat.)

Blogok/internetes naplók felhasználása kevésbé javasolt. Ha a weboldalon megtalálható a blogíró személy vezeték- és keresztnéve, akkor tudunk a vezetéknevével hivatkozni szöveg közben, a keresztnév kezdőbetűje ilyenkor is csak az irodalomjegyzékben jelenik meg. Ám ha nem találjuk meg a blogíró nevét, akkor más forrásból szükséges azt az információt hivatkozni. *A blog sem minősül tudományos forrásnak.* Egy adott edzésmódszer vagy egyedi rekreációs program bemutatásánál lehet felhasználható forrás, amennyiben az itt közölt információ más, tudományosabb forrásban nem olvasható.

A Wikipédia forrást önmagában nem fogadjuk el hivatkozásként az ESI-hez beadott dolgozatokban. Ám van arra lehetőség, hogy a Wikipédia-szócikk végén közölt forrásjegyzék elemeit megkeressük, s azokat használjuk fel hivatkozás formájában, amennyiben elérhetők.

Ha internetről származó forrást használunk, akkor próbáljuk megállapítani az írás szerzőjét és a megjelenés évét, és a szokott módon (szerző, évszám) névvel hivatkozni rá a szövegben. A szövegközi hivatkozás tehát így néz ki például:

Egy amerikai felmérés (N = 1070) kimutatta, hogy a résztvevők 55%-a horrorrajongónak tartja magát (Clasen és mtsai, 2020, idézi Sima, 2022).

1.10. Személyes közlés

Ha nem publikált, hanem közvetlenül nekünk elmondott információt idézünk, akkor a személyes közlés tényét fel kell tüntetni a szövegközi hivatkozásban. Ilyenkor az idézett személy teljes nevét, munkahelyét és beosztását, valamint a közlés pontos dátumát is kiírjuk. Például:

A Polar OwnIndex értéke nagymértékben függ az aktivitás megadott szintjétől (Köteles Ferenc, ELTE PPK ESI intézetigazgató, személyes közlés, 2014. december 8.).

Személyes közléseket kizárólag nagyon indokolt esetben alkalmazzunk, elsősorban akkor, ha más tudományos forrás nem áll rendelkezésünkre, valamint a témában releváns, lehetőség szerint közép- vagy felsővezetői beosztású szakembertől származik.

Ennek egyik példája az egyetemi előadás keretében elhangzott információ is. Például egy táplálkozástan órán elhangzott információra:

Aki növényi tejet fogyaszt, javasolt a kalciummal dúsított élelmiszer vásárlása (Boros Szilvia, ELTE PPK ESI intézetigazgató, személyes közlés, 2022. december 2.).

Egyetemi előadásokra is elsősorban akkor hivatkozunk, ha nem áll rendelkezésre nyomtatott forrás abban a témában.

A személyes közlésekkel, indokoltan megírt szövegrészek terjedelme összesen ne haladja meg a húsz sort, illetve a 4.000 karaktert a dolgozaton belül.

A személyes közlés adatai nem kerülnek bele az irodalomjegyzékbe.

1.11. Interjúk

Interjúkat két alapvető céllal készíthetünk:

- Az egyik cél, hogy az általunk választott témában empirikus szakdolgozat vagy diplomamunka keretében kvalitatív adatgyűjtést végezzünk, és a megadott szempontok szerint elkészített interjúk szövegét szövegelemzéssel vizsgáljuk.

Ebben az esetben a *kutatásetikai* megfontolások ugyanúgy érvényesek, mint a kvantitatív módszerekkel történő adatgyűjtés esetében, tehát a kutatáshoz kutatásetikai engedélyt kérünk, az interjúalanyok pedig írásos beleegyező nyilatkozatot töltenek ki.

- Az interjúkészítés másik célja, ha az adott specifikus témában nem áll rendelkezésre elég írott szakirodalom, vagy a téma sajátosságai miatt szakemberek megszólaltatására van szükség.

Ebben az esetben az ún. *szakértői interjút* alkalmazhatunk. Ezt is szükséges feltüntetni a dolgozat szövegében, hogy az adott információk innen származnak.

A szakértői interjú nem tartalmazhat személyes adatot!

Mindkét típusú interjú esetén egyeztessen a hallgató a konzulensével a részletekről.

Interjúk esetében nem a teljes interjúszöveget helyezzük el a törzsszövegben, hanem összegző, szintetizáló áttekintést (mondatok formájában) szükséges készíteni a törzsszövegben. A mellékletben elhelyezhető a teljes interjú (kérdés-válasz) szövege is.

Személyes adatot is feldolgozó interjút kizárólag kutatásetikai engedély birtokában lehet felhasználni, amelynek számát szükséges beleírni a dolgozat szövegébe a Módszer fejezetbe. Magát a kutatásetikai engedélyt a szakdolgozat mellékletében lehet, de nem kötelező közölni.

Sem a KEB-engedélyes, sem a szakértői interjú nem kerül be az irodalomjegyzékbe. Ám **szövegközi hivatkozást** írunk az adott információnál, a személyes közlés mintájára (ld. 1.10.). Például zárójeles hivatkozásként mondat/bekezdés végén: (Aradi Gergő, Find the Cloud Next Kft. ügyvezető, interjú, 2023. április 12.).

2. Az irodalomjegyzék

2.1. Alapvető tudnivalók az irodalomjegyzékről

Az irodalomjegyzék célja, hogy az olvasó megtalálja a szakdolgozat szerzője által felhasznált forrásokat, amelyek szövegközi hivatkozásként szerepelnek.

Az irodalomjegyzék címe lehet „Felhasznált irodalom”.

Az irodalomjegyzékben **nem csoportosítjuk** a felhasznált forrásokat. A jogszabályokat, a nyomtatott és a webes forrásokat egyetlen jegyzékként kezeljük, ABC-rendben.

Ha a szakdolgozatban történt hivatkozás jogszabályra, akkor a jogszabályok a betűrend legelején növekvő számsorrendben kerülnek feltüntetésre.

Az APA szabályai szerint az irodalomjegyzékben a források az első szerző vezetékneve (vagy az információkat megjelentető szervezet neve) szerinti szoros ABC-rendben szerepelnek.

A szerzők nevében a Dr., Prof., dr. habil. stb. titlust nem tüntetjük fel sem irodalomjegyzékben, sem szövegközi hivatkozásban; sem a vezetéknevek előtt, sem azok után.

A vezetéknev szerinti besorolás érvényes a külföldi szerzőkre is. *Külföldi szerzők nevénel meg kell állapítani, melyik a vezetéknev,* és annak megfelelően besorolni a betűrendbe. Nagyon gyakori hiba, hogy a hallgatók a külföldi szerzőket a keresztnévük alapján sorolják be.

Ha egy szerzőnek ugyanabban az évben megjelent több művére is hivatkozunk, akkor az évszám után szóköz nélkül az a, b, c, stb. megjelölést használjuk, pontosan megegyezően a szövegközi hivatkozással (lásd 1.2. alfejezet).

Az évszám nélküli, azonos szerzőtől származó források esetén is használandó az *é.n.a.*, *é.n.b.* ..., vagy az *n.d.a.*, *n.d.b.* ... jelölés formátum az irodalomjegyzékben, pontosan megegyezően a szövegközi hivatkozással. Fontos, hogy a dolgozatban egységesen használják csak az egyik, vagy csak a másik formátumot!

Két szerző esetén a szerzők neve közé 'és' vagy '&' kerül, három vagy több szerző neve esetében az utolsó előtti szerző neve után, az utolsó szerző vezetékneve elé kerül az 'és' vagy az '&' szócska. Egységesen használják csak az egyik, vagy csak a másik formátumot!

Ha nem személy szerző, hanem szervezet nevét tudjuk feltüntetni szerzőként, akkor minden esetben *pont kerül a szervezet neve* után az irodalomjegyzék-hivatkozásban.

Kérjük, hogy DOI⁴-azonosítóval rendelkező források (folyóiratcikkek, könyvek, könyvfejezetek) esetében a **DOI-azonosítót tüntessék fel** lehetőség szerint. Igyekezzenek az alábbi aktív weblinkformát használni: <https://doi.org/10.1016/j.ypped.2020.106103>, amelyre kattintva egyből elérhető a forrás. Ha nem ilyen formátumban áll rendelkezésre, akkor ezt a DOI-generátort lehet használni: <https://citation.crosscite.org/>. A DOI-link minden esetben az adott forrásmunka összes előírt adata után, a sor végén kerüljön kiírásra az irodalomjegyzékben.

Az irodalomjegyzékben a szövegben szereplő valamennyi forrást fel kell tüntetni. Ennek érdekében célszerű a szakdolgozat írása során beírni a szövegbe a hivatkozásokat, és utána rögtön az irodalomjegyzékbe írni az adott forrás adatait. A szövegközi hivatkozások és az irodalomjegyzék egyezésének ellenőrzése érdekében pedig – ahogy arról a bevezetőben már szó volt – a szakdolgozat végleges változatának az elkészülte után az egész szöveget újra át kell olvasni, és minden előforduló hivatkozásnál ellenőrizni, hogy szerepel-e az irodalomjegyzékben.

2.2. Internetes források

Számos forrás napjainkban interneten is megtalálható. Szükséges eldönteni, hogy mi az elsődleges forrástípus (interneten közzétett folyóiratcikk, könyv, pályázati anyag, számviteli dokumentum vagy film/műsor stb.), amelynek előírásait fel kell tüntetni az irodalomjegyzékben, s ezt kiegészíti a teljes URL-link, amin a forrás elérhető. Ha a forrástípus nem feleltethető meg a jelen útmutató 2.3.–2.6. alfejezetben, illetve az ESI weblapján közzétett kiegészítésben szereplő forrástípusok egyikének sem, akkor „sima internetes forrásként” kezeljük, s aszerint tüntetjük fel az irodalomjegyzékben az alábbiak szerint.

Internetes forrás esetében, ha ismert a szerző és az évszám, akkor így tüntetjük fel az irodalomjegyzékben: a szerző(k) vezetékneve, vessző, a keresztnév(ek) kezdőbetűje, pont, zárójelben az évszám, pont, cím dőlt betűvel és mondatvégi írásjellel, ezt követi a teljes URL-link, amin a forrás elérhető. Például:

Sima, R. (2022). *Why we like scary things: The science of recreational fear.*
<https://www.washingtonpost.com/wellness/2022/10/27/why-we-like-scary-things/>

⁴ A DOI (Digital Object Identifier) egy digitális objektumazonosító, amelyet elektronikusan elérhető tudományos munkák (jellemzően folyóiratcikkek, ritkábban könyvek, könyvfejezetek) egyértelmű beazonosítására használnak.

Amennyiben nincs konkrét személy szerzője az írásnak, akkor az információt megjelentető szervezet nevét használjuk szerzőként. Minden más adat az előzőekben leírtak szerint kerül feltüntetésre az irodalomjegyzékben. Például:

Eurostat. (2023). *Cardiovascular diseases statistics*.
https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Cardiovascular_diseases_statistics

Ha nem ismert a webes forrás megjelenésének dátuma (a weblap alján sincs kiírva, vagy a weblap tetején a cím körül, vagy a webes írás végén, de még nem a weblap alján), akkor évszám helyett az (é.n.), azaz „évszám nélkül” vagy ennek angol változata, azaz az (n.d.), vagyis „no date” kifejezés rövidítése szerepel. Egy szakdolgozaton belül egységesség legyen, a szövegközi hivatkozásokban és az irodalomjegyzékben is ugyanazt a formát használják!

Nem elegendő az alap honlapot hivatkozni – kivéve, ha ott közölt információt használtunk fel a dolgozatban –, **hanem az adott oldal címét és annak teljes URL-linkjét felhasználó hivatkozásokat kell készíteni**. Ha egy weboldal több aloldaláról származó információt is felhasználunk a dolgozatban, akkor használni kell az évszám után szóköz nélkül az a, b, c stb. megjelölést is.

A 2023. évi Atlétikai vb honlapján önálló URL-linkkel rendelkező alábbi oldalak példáit tüntetjük fel ebben az útmutatóban: Youhuu, a kabalafigura, Nemzetközi Atlétikai Központ, Szurkolói zónák, Éremtáblázat.

World Athletics. (2023a). *Éremtáblázat*. <https://worldathletics.org/hu/competitions/world-athletics-championships/budapest23/medaltable>

World Athletics. (2023b). *Nemzeti Atlétikai Központ*.
<https://worldathletics.org/hu/competitions/world-athletics-championships/budapest23/venues/national-athletics-centre-stadium>

World Athletics. (2023c). *Szurkolói zóna, ahol egyszerre szurkolhatsz, sportolhatsz és szórakozhatsz*.
<https://worldathletics.org/hu/competitions/world-athletics-championships/budapest23/venues/fan-zones>

World Athletics. (2023d). *Youhuu, a rackajuh a 2023-as budapesti atlétikai világbajnokság kabalafigurája*.
<https://worldathletics.org/hu/competitions/world-athletics-championships/budapest23/event-info/youhuu>

Az URL-linket (weblinkeket) ne mi magunk gépeljük be, mivel gyakori hiba az elérési útvonal „elgépelése”. Ennek elkerülése érdekében a címet teljesen kijelölve másoljuk ki.

Mivel az internetes felületeken viszonylag gyakran változik az információ (átrendezik vagy megszüntetik a honlapot, új URL-re viszik vagy törlik a feltöltött dokumentumokat), fontos, hogy a dolgozat végső változata letisztázásakor is ellenőrizzük, aktuális-e még az az URL-link.

2.3. Folyóiratban megjelent cikkek

Folyóiratcikkeket így közöljük az irodalomjegyzékben: a szerző(k) vezetékneve, vessző, a keresztnév(ek) kezdőbetűje, pont, zárójelben a megjelenés évszáma, pont, a cikk címe mondatvégi írásjellel, dőlt betűvel a folyóirat címe, az évfolyamszám dőlt betűvel, zárójelben a lapszám, majd a cikk nyitó és záró oldalszáma, pont. Példák egy és több szerző esetében:

Dobos, K. (2013). Gondolatok a modern tenisz néhány teljesítmény-meghatározó tényezőjéről. *Magyar Sporttudományi Szemle*, 14(53), 19–24.

Csáki, I., Bognár, J., Révész, L. és Gécz, G. (2013). Elméletek és gyakorlatok a tehetséges labdarúgó kiválasztásához és bevalásához. *Magyar Sporttudományi Szemle*, 14(53), 12–18.

Idegen nyelvű szerzők esetében hasonlóan járunk el. Fontos, hogy idegen nyelvű szerzők esetében *helyesen állapítsuk meg a vezetéknevet*. Például:

Gallo, L. C., Ghaed, S. G., & Bracken, W. S. (2004). Emotions and Cognitions in Coronary Heart Disease: Risk, Resilience, and Social Context. *Cognitive Therapy and Research*, 28(5), 669–694. <https://doi.org/10.1023/B:COTR.0000045571.11566.19>

Ha csak az absztrakt áll rendelkezésre, a teljes cikk nem, akkor a fentiek alapján elkészített hivatkozás kiegészül az [absztrakt] kifejezéssel. Például:

Móczik, A. C. és Patakiné Bósz, J. (2022). Magyar női labdarúgó- és futsalkapusok sportágban maradása és jövőképe. *Magyar Sporttudományi Szemle*, 23(5), 30–31. [absztrakt] <https://mstt.hu/mstt-szemle-2022-5/>

Elektronikusan megjelenő folyóiratcikkek esetében nem minden esetben található kezdő és záró oldalszám. Ez esetben ezen elem feltüntetése nem szükséges/lehetséges. Például:

Artemov, D. (2017). Ballroom Dances, as a Parallel of Past and Present and Their Importance in the Folklore of Different Countries of the World: Sports Ballroom Dances. *Paradigm of Knowledge*, 26(6). [https://doi.org/10.26886/2520-7474.6\(26\)2017.8](https://doi.org/10.26886/2520-7474.6(26)2017.8)

Ha az elektronikusan megjelent folyóiratcikk esetében **oldalszám nem, csak ún. cikkazonosító (ID, Art. 'e'szám stb. jelölés)** szerepel, akkor az is része a hivatkozásnak, a folyóirat lapszáma után. Például:

Cicchella, A. (2021). Static body balance in children and expert adults ballroom dancers: Insights from spectral analysis of shifts. *Biology*, 10(12), 1291. <https://doi.org/10.3390/biology10121291>

Mohamadi Turkmani, E., Safari Jafarloo, H. R., & Dehghan Ghahfarokhi, A. (2022). Elite athletes' lifestyles: Consumerism to professionalism. *PloS one*, 17(9), e0269287. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0269287>

Olyan honlapokon, mint például a <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/>, a <https://journals.sagepub.com/> vagy a <https://www.mdpi.com/>, APA-formátumban (is) letölthető az adott folyóiratcikk irodalomjegyzékbe kerülő hivatkozási formulája.

2.4. Könyvfejezet, tanulmány egy tanulmánykötetben

Ezt a hivatkozást kizárólag akkor használjuk, ha egy szerkesztett könyvben vagy tanulmánykötetben szerepel külön a szerkesztő megnevezése, a fejezeteket/tanulmányokat különböző szerzők írták, és a szerzők neve fel van tüntetve a fejezet/tanulmány címénél.

Ilyen forrás esetében először a fejezet, majd a befoglaló mű (könyv vagy tanulmánykötet) adatait közöljük az irodalomjegyzékben.

A fejezet szerző(i) vezetékneve, vessző, a keresztnév(ek) kezdőbetűje, pont, zárójelben a megjelenés évszáma, pont, majd a fejezet vagy tanulmány címe. Ezt követően a kötet adatai, „In” után. A szerkesztő(k) keresztnevének kezdőbetűje/i, majd vessző nélkül a vezetéknev, majd zárójelben egy szerkesztő esetén „Ed.”, több szerkesztőnél „Eds.”, vessző, dőlt betűvel a befoglaló mű (könyv) címe és esetlegesen az alcíme, majd zárójelben a fejezet nyitó és záró oldalszáma, pont, majd a kiadó neve. Nem adjuk meg a kiadó helyét (települését), csak a nevét. Ha a fejezetnek van DOI-azonosítója, akkor a kiadó neve után kiírjuk. Ha egy DOI nélküli fejezetnek van URL-je, amely elérhető bárki számára bejelentkezés nélkül, akkor kiírjuk azt is a kiadó neve után.

Az ESI-hez benyújtott szakdolgozatokban és diplomamunkákban elfogadjuk

- 1) az "&" jelet vagy az „és”-t is a több szerző neve között;
- 2) a szerkesztőre a „szerk.” rövidítést is, nem csak az „Ed.” vagy „Eds.” formátumot;
- 3) a szerkesztő(k) nevének kiírásakor a magyar nyelvben megszokott sorrendet is (azaz szerkesztő(k) vezetékneve, vessző, a keresztnév(ek) kezdőbetűje, pont).

De egy szakdolgozaton belül egységesség legyen ilyen típusú forrásokra is!

Példák magyar és külföldi könyvfejezetekre (itt a magyar műveknél a magyar jellegű formákat, külföldi műveknél a nemzetközi jelöléseket és kifejezéseket használtuk):

Hevesi, K. és Urbán, R. (2012). A fizikai aktivitás szerepe az egészségfejlesztésben. In Urbán, R., Rigó, A. Demetrovics, Zs. és Oláh, A. (szerk.), *Az egészségpszichológia elmélete és alkalmazása I. Személyiség, egészség, egészségfejlesztés* (133–169. o.). ELTE Eötvös Kiadó.

Menaker, B. (2016). Traditional Revenue Generation in Sport and Recreation. In T. J. Aicher, B. L. Newland, & A. L. Paule-Koba (Eds.), *Sport facility and event management* (pp. 259–285.). Jones & Bartlett Learning,

Olyan is előfordulhat, hogy egy adott fejezet szerzőjének és a kötet a szerkesztőjének a neve megegyezik. Például: Fritz, P. (2015). A szellemi rekreáció felosztása, rendszertani megközelítése. In P. Fritz (szerk.), *Szemleli rekreáció. Rekreáció mindenkinek II.* (17–20. o.). Dialóg Campus Kiadó.

2.5. Teljes könyv

A könyv szerzőjének vezetékneve, vessző, utána a keresztnév kezdőbetűje, pont, zárójelben az évszám, pont, dőlt betűvel a könyv címe és alcíme (ha van), a cím után zárójelben dőlt betű nélkül a kiadás száma (pl. 2. kiadás), pont, a kiadó neve, pont, majd a DOI-azonosító (ha van). Nem adjuk meg a kiadó helyét (települését), csak a nevét. Például:

Csikszentmihályi, M. (2001). *Flow: Az áramlat. A tökéletes élmény pszichológiája.* Budapest: Akadémiai Kiadó.

Huddart, D., & Stott, T. (2019). *Outdoor Recreation. Environmental Impacts and Management.* Palgrave Macmillan. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-97758-4>

2.6. Disszertációk, szakdolgozatok, TDK-dolgozatok

Ilyen források esetén kizárólag annak a szerzőnek a saját kutatására, annak eszközére és/vagy eredményeire hivatkozás fogadható el az ESI-ben szakdolgozó hallgató dolgozatában. Ha a felhasználni kívánt disszertációban/szakdolgozatban/TDK-dolgozatban annak szerzője egy forrás alapján írt le információkat, az nem hivatkozható a disszertáció/szakdolgozat/TDK-dolgozat szerzőjének nevével.

A disszertáció szerzőjének vezetékneve, vessző, a keresztnév kezdőbetűje, pont, zárójelben az évszám, pont, a disszertáció címe dőlt betűvel, a disszertáció típusa (doktori értekezés, habilitációs értekezés, MTA doktori értekezés), pont, az egyetem és a doktori iskola megnevezése, pont, Ezt követi a teljes URL-link, amin a forrás elérhető. Például:

Gábor, A. (2008). *A táplálkozás sport-specifikus aspektusai – a táplálkozás, mint teljesítményoptimalizáló tényező.* Doktori értekezés. Semmelweis Egyetem Nevelés- és Sporttudományi Doktori Iskola. http://old.semmelweis.hu/wp-content/phd/phd_live/vedes/export/gaboranita.d.pdf

A szakdolgozat vagy TDK-dolgozat szerzőjének vezetékneve, vessző, a keresztnév kezdőbetűje, pont, zárójelben az évszám, pont, a dolgozat címe dőlt betűvel mondatvégi írásjellel, a dolgozat típusa (BA-/BSc-szakdolgozat, MA-/MSc-diplomamunka, TDK-dolgozat), pont, az egyetem és a szak megnevezése, pont. Ezt követi a teljes URL-link, amin a forrás elérhető. Például:

Hubai, V. Zs. (2022). *Gyalogos turizmus Magyarországon*. TDK-dolgozat. Székesfehérvár: Budapesti Corvinus Egyetem Székesfehérvári Campus Turizmus-vendéglátás alapszak. http://publikaciok.lib.uni-corvinus.hu/publikus/tdk/hubai_v_zs_2022.pdf

2.7. Konferenciaelőadás

Többnyire rendelkezésekre állnak a konferenciaelőadások absztraktja nyomtatott formában vagy weben megjelent konferenciakiadványban, absztraktkötetben. Így, ha lehetőség van rá, akkor a konferenciaelőadások absztraktját hivatkozzuk (ld. 2.3. rész).

Amennyiben valóban nem jelent meg nyomtatásban vagy interneten közzétett kiadványban az absztrakt, s csak az általunk – akár személyesen, akár online – hallott előadásra tudunk hivatkozni, akkor a szükséges hivatkozási forma az irodalomjegyzékben: előadó vezetékneve, vessző, a keresztnév(ek) kezdőbetűje, pont, zárójelben az előadás évszáma, pont, dőlt betűvel az előadás címe, pont, „Konferenciaelőadás” megnevezés, pont, majd a konferencia pontos elnevezése, vessző, település (külföldi kiadás esetén az ország neve is), pontos dátuma (-tól -ig, a konferencia első és utolsó napja évszám. hónap. nap. formátumban). Ha online elérhető az előadás, akkor a teljes weblinkkel kiegészül a hivatkozás.

A többi forrástípus feltüntetése példákkal szemléltetve az ESI honlapon található meg.